

5 ביולי 2021

לכבוד	לכבוד
כב' השופטת אסתר חיות	ועדת החקירה הממלכתית
נשיאת בית המשפט העליון	לחקר אסון הר מירון
שערי משפט	בית המשפט העליון
ירושלים	ירושלים

דחוף

מבלי לפגוע בזכויות

בדוא"ל ובהגשה מקוונת

מכובדינו,

הנדון: פסלותו של הרב מרדכי קרליץ מכהונה בוועדת החקירה

מרשינו, מר נתן בסל ואזרחים נוספים, מילא ידינו לפנות אליך בעניין כמפורט להלן:

1. ביום 20.6.2021 החליטה ממשלת ישראל, מתוקף סמכותה בהתאם לסעיף 1 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, להקים ועדת חקירה ממלכתית לחקר האסון שהתרחש בהילולת ל"ג בעומר בהר מירון ביום 30.4.2021, שבו קיפחו את חייהם 45 בני אדם ונפצעו יותר מ-150 משתתפים נוספים.
2. ביום 27.6.2021 החליטה נשיאת בית המשפט העליון, כב' השופטת א' חיות, מתוקף סמכותה בהתאם לסעיף 4(א) לחוק האמור, למנות את כב' השופטת (בדימוס) מרים נאור, נשיאת בית המשפט העליון לשעבר, ליו"ר ועדת החקירה. כן החליטה כב' הנשיאה חיות למנות את ה"ה האלוף (מיל') שלמה ינאי והרב מרדכי קרליץ לחברים בוועדת החקירה.
3. לטענת מרשינו דין מינויו של הרב קרליץ לחבר ועדת החקירה – בטלות. זאת, הן בשל ניגוד העניינים המובהק שבו נגוע הרב קרליץ, בשל שורה של עובדות ונסיבות המציבות אותו במצב זה, והפוסלות אותו מלכהן כחבר ועדת החקירה; הן בשל מערכת הקשרים הפוליטית המסועפת ופעילותו הפוליטית של הרב קרליץ, שאינה רק נחלת ימים עברו אלא נמשכת אף כיום; והן בשל משוא פנים בדרך כלל, נוכח היותו חלק מהזרם החרדי הליטאי השולל מלכתחילה את ההשתתפות בהילולת מירון.
4. ראשית, יצוין כי הרב קרליץ הינו פוליטיקאי פעיל, היושב בישיבת הנהלת מפלגת "דגל התורה" והחבר בהנהלתה. הרב קרליץ אף שובץ ברשימת "יהדות התורה" מטעם מפלגת דגל התורה, בבחירות לכנסת ה-24 שהתקיימו לפני חודשים אחדים.
5. מי ששימש סגן-שר התחבורה עד לעת האחרונה, ח"כ אורי מקלב, הינו חבר של הרב קרליץ הן במובן האישי והן במובן המפלגתי. יש להניח שסוגיות תחבורתיות הנוגעות לנסיבות שהביאו לאסון הר מירון ייחקרו על-ידי ועדת החקירה הממלכתית. עולה כי הרב קרליץ הוא חבר ופעיל במפלגה שכמה מחבריה הבכירים עלולים להיחקר על-ידי הוועדה.
6. עוד יצוין בהקשר זה כי הרב קרליץ נחשב מקורב פוליטית הן לח"כ אריה דרעי, הן לח"כ משה גפני והן לח"כ יעקב ליצמן – שלושת הפוליטיקאים הנחשבים לבכירים בקרב המפלגות החרדיות. למפלגות אלה יש עניין רב בתוצאות עבודת הוועדה, הן בהיבט של אחריות אישית או מיניסטרואלית לכשלים

- שהוועדה עשויה למצוא ושהובילו לאסון הר מירון, והן בהיבט של אינטרסים מפלגתיים או סקטוריאליים הנוגעים למאבקי השליטה על הר מירון ומתחם קבר הרשב"י, על המשתמע מכך.
7. שנית, אין חולק כי "ועדת החמישה" האחראית על מתחם קבר הרשב"י, היא אחד הגופים שייחקרו על-ידי הוועדה. אחד מחברי "ועדת החמישה" הוא הרב דב קפלן, המשמש ראש "ישיבת צפת" בעיר צפת, לצד מוסדות נוספים ובהם תלמוד תורה ובית ספר. בנו של הרב קרליץ, מר הלל קרליץ, מנהל את "ישיבת צפת" שבראשה עומד, כאמור, הרב קפלן. עוד יצוין כי לפני כשנה הגיש מר הלל קרליץ מועמדות לתפקיד מנהל אתר קבר הרשב"י, אולם מועמד אחר הועדף על פניו.
8. שלישית, עמדתו של הרב קרליץ – מתוקף השתייכותו הידועה לזרם החרדי הליטאי – ביחס לעצם קיומה של ההילולה בהר מירון, ידועה זה מכבר. הרב קרליץ נחשב למקורב לרב גרשון אדלשטיין, הנחשב "אחד מגדולי הדור". על-פי פרסומים בעיתונות החרדית, הרב אדלשטיין אף נתן לרב קרליץ את ברכתו להתמנות כאחד מחברי ועדת החקירה. אותו הרב אדלשטיין תועד בעבר, לרבות ערב ההילולה האחרונה בלי"ג בעומר במירון, באמירות המתנגדות לעצם קיומה של ההילולה בנימוק שמדובר ב"ביטול תורה". הצהרות אלה הן חלק מההתנגדות הידועה של הזרם החרדי הליטאי להילולה במירון.
9. השתייכותו של הרב קרליץ לאסכולה דתית זו ועמדתם הידועה של ראשי הזרם החרדי הליטאי ביחס לעצם ההצדקה והצורך בקיום הילולת לי"ג בעומר במירון, מאיינים כל אפשרות שהרב קרליץ יוכל לדון בסוגיות שיעלו במהלך עבודתה של ועדת החקירה בלב פתוח ובנפש חפצה, ומתוך נכונות להשתכנע. פשיטא כי דעתו בעניין זה נעולה, והריהי כדעת הרבנים העומדים בראש הזרם החרדי שאליו הוא משתייך.
10. מינוים של חברי ועדת חקירה שאינם מכהנים בתפקיד יו"ר הוועדה, קשור במעמד הציבורי או במומחיות מיוחדת שיש להם בנושא החקירה. אבן-ראשה של מינויים אלה הוא בהבטחת עצמאותם המלאה ובמיוחד באי-תלותם הפוליטית. המלומד א' קלגסבלד אף ציין בעבר (בספרו "ועדות חקירה ממלכתיות" (נבו, 2001)) בעמ' 206, כהאי לישנא:

"הקו המנחה במינויים אלה הוא אי-מעורבות פוליטית-מפלגתית ואי-תלות של חברי הוועדה בדרג הפוליטי".

11. אחת המטרות העיקריות בהקמת ועדת חקירה ממלכתית, היא כי תוצאות עבודתה של הוועדה יזכו לאמון הציבור. מטרה זו מחייבת את הוועדה לפעול בלא הטיה ובלא משוא פנים. ועדה שמי מחבריה נגוע בניגוד עניינים או במשוא פנים עלולה לאבד את אמון הציבור ולהיכשל במילוי תפקידה.
12. בבג"ץ 2148/94 אמנון גלברט נ' נשיא בית המשפט העליון, פ"ד מח(3) 573, 584 (1994), קבע בית המשפט מפי כב' השופט י' זמיר:

"גם חבר בוועדת חקירה חייב למלא את תפקידו ללא משוא פנים וללא דעה קדומה [...] אני מעדיף [...] לתפוס מרובה, כלומר להניח לצורך הדין כי בעניין זה ראוי להקפיד עם חבר בוועדת חקירה כשם שמקפידים עם שופט".

13. המבחן לעניין זה הוא מבחן האפשרות הממשית לקיומם של משוא פנים או דעה משוחדת. שהרי, הצורך באמון הציבור אינו מתיישב עם מינוי אנשים שיש להם דעה קדומה בעניין הנתון לחקירה או עם כהונה של אנשים המציגים עצמם בפומבי כבעלי דעה קדומה בעניין זה. כשם ששופט ייפסל מלהמשיך ולדון בעניין המונח לפניו בשל דעה קדומה או נגיעה, אם קיימת אפשרות ממשית כי הוא בעל דעה קדומה כזו, שיהיה בה כדי לשלול את יכולתו לקיים משפט הוגן – כך גם דינו של חבר בוועדת חקירה ממלכתית.

14. בבג"ץ 1356/96 אמנון בן-דוד נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נ(1) 661, 666 (1996), שעסק במינוי ועדת בירור בהתאם לסעיף 28(א) לחוק ועדות חקירה, קבע בית המשפט מפי כב' הנשיא א' ברק:

"הכלל בדבר איסור על משוא פנים, ככל שהוא נוגע לענייננו, מטיל על כל חבר בוועדה איסור על הימצאות במצב שבו קיימת אפשרות ממשית של משוא פנים או דעה משוחדת. הכלל פוסל את חברותו של אדם בוועדה אם אותו אדם גיבש לעצמו עמדה (סופית) בעניין נושא דיוניה של הוועדה, באופן שמבחינתו שלו אין עוד טעם בהמשך הרגיל של דיוני הוועדה ("המשחק מכור"). הכלל יחול מקום בו אין לצפות מחבר הוועדה שהוא יהיה חסר פניות."

15. בענייננו, ונוכח הנסיבות והעובדות הנוגעות לרב קרליץ, נקל לראות כי בענייננו של הרב קרליץ מתמלאים המבחנים האמורים, הן במובנם המשפטי והן במובנם הפשוט והאינטואיטיבי, ומולכים למסקנה כי מינויו של הרב קרליץ כחבר בוועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון – הוא פגום במידה המחייבת את בטלותו.

16. הסמכות למנות חברים לוועדת חקירה ממלכתית בהתאם לסעיף 4(א) לחוק ועדות חקירה האמור לעיל, פירושה גם הסמכות להתלות את תוקפו של המינוי, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו – הכול כאמור בסעיף 14 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981.

17. סמכותו זו של נשיא בית המשפט העליון, בעניין מינוים והעברתם מכהונה של חברי ועדת חקירה ממלכתית, היא סמכות בעלת אופי מינהלי ואינה בגדר החלטה שיפוטית. כך נלמד הן מאופיה של הסמכות, הן מלשון החוק שאינה מעניקה לנשיא שיקול דעת אם להפעיל את סמכותו, והן מהעובדה שהחוק קובע במפורש כי מינוי שופט לחבר הוועדה אינו טעון אישור שר המשפטים (סעיף 4(ג) לחוק).

18. המלומד א' קלגסבלד אף ציין בספרו "ועדות חקירה ממלכתיות" כי סמכותו האמורה של נשיא בית המשפט העליון מקימה **"סכנה שהפעלת הסמכות תערב את נשיא בית המשפט העליון במחלוקת ציבורית בקשר למומחיותו של חבר ועדה כלשהו או לאישיותו (כגון חשד להטיה פוליטית)"** (עמ' 198).

19. לפיכך, על יסוד האמור לעיל, נבקש מכב' הנשיאה חיות, מתוקף סמכותה האמורה, לבטל את תוקף מינויו של הרב קרליץ כחבר בוועדת החקירה. כן נבקש מכב' הנשיאה להתלות את תוקפו של המינוי עד להתבררות הסוגיה האמורה בפני הגורמים המוסמכים, ובמידת הצורך – בפני ערכאה שיפוטית.

20. נבקש להביא לתשומת לבכם כי לוח הזמנים לטיפול בעניין זה – דוחק. למרשינו נודע כי ביום 4.7.2021 ניתנה והופצה ברבים החלטתה הראשונה של ועדת החקירה, החתומה ע"י יו"ר הוועדה, כב'

השופטת (בדימוס) נאור ושניתנה, בהתאם לאמור בה, על דעת חברי הוועדה הנוספים. פירושו של דבר כי הוועדה כבר החלה לפעול הלכה למעשה.

21. מכתבנו זה נשלח בזמן הקצר ביותר לאחר שנודעו למרשינו העובדות הפוסלות את הרב קרליץ מכהונתו בוועדת החקירה, ומיד בסמוך לאחר שנודע למרשינו כי הוועדה החלה בפעולתה. יצוין כי התימוכין למידע האמור הגיעו אל מרשינו בימים שלאחר היוודע דבר החלטתה של כב' הנשיאה בעניין זהות חברי ועדת החקירה שאותם החליטה למנות. על מנת שלא לגרום לשיהוי בהידרשות לסוגיה זו, שעלול בתורו אף לגרום לתקלה חמורה בפעולת הוועדה, הנובעת מהעובדה שאחד מחבריה פועל במסגרתה בשעה שהוא מצוי בניגוד עניינים חריף, נבקשכם לפעול כמבוקש במכתבנו במהירות המתבקשת.

22. ודוק: אף שוועדת החקירה כבר החלה בפעולתה, הרי ששינוי בהרכבה בשלב המוקדם הנוכחי של עבודתה לא יגרום לתקלה כלשהי בעבודתה. המגמה הברורה העולה מלשון החוק, ובפרט בהסדרים הנוגעים לשינוי בהרכב הוועדה, עניינם בהעדפת יעילות עבודתה של הוועדה וקידום הנושאים שבהם היא עוסקת. עם זאת, בסמכותה של הוועדה לקבוע כי משהוחלף מי מחבריה יש לאפשר לחבר החדש שבא בנעליו להתרשם באופן בלתי אמצעי מעדויות שנשמעו בוועדה, או לחרוג בדרך אחרת מדרך החקירה המתבקשת מהשלב החקירה שאליו הגיעה הוועדה. מהאמור עולה כי שינוי בהרכבה של הוועדה בשלב הנוכחי אינו עתיד לגרום לעיכוב בקידום עבודתה של הוועדה.

23. למען הסדר הטוב, נודה על קבלת התייחסותכם בתוך 14 ימים לכל היותר ממועד קבלת מכתבנו זה. יובהר כי מרשינו שומרים לעצמם כל זכות בהקשר זה – לרבות הזכות לפנות לערכאות המתאימות כדי שיתנו דעתן והנחיותיהן בעניינים אלו. נבקשכם לראות במכתבנו זה פנייה אחרונה בכל הנוגע למיצוי הליכים טרם פנייה לערכאות כאמור. בנוסף – אין במכתבנו זה או במה שלא נאמר בו, כדי לפגוע בזכות כלשהי מהזכויות העומדות למרשינו.

בכבוד רב ובברכה,

דורון ברקת, עו"ד

יובל יונש, עו"ד

העתק:

ד"ר עו"ד אביחי מנדלבלית, היועץ המשפטי לממשלה
הרב מרדכי קרליץ, חבר ועדת החקירה הממלכתית